

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิมวณิชย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๑/๒๕๕๔

วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคพัฒนาสังคม

นายทะเบียนพรรคการเมือง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคม เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งกำหนดให้หัวหน้าจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความถี่ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อให้ประชาชนทราบ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ศาลรัฐธรรมนูญมีมติเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๔ ให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกึ่งศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป พร้อมทั้งมีคำสั่งให้แจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้พัฒนาสังคม เพื่อให้ยื่นคำชี้แจงภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับสำเนาคำร้อง

พรรคพัฒนาสังคม โดย นายชลัท ธนาสาทรณ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องได้มีหนังสือ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๔ ชี้แจงข้อกล่าวหาใจความว่า พรรคพัฒนาสังคม ได้จัดทำรายงานการดำเนินงานของพรรคพัฒนาสังคมในรอบปี ๒๕๕๓ ที่ผ่านมามีถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีนายทะเบียนกำหนดและได้แจ้งให้นายทะเบียนทราบแล้ว เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ จึงศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง เพราะพรรคพัฒนาสังคมได้ปฏิบัติตามมาตรฐานครบถ้วนแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำชี้แจงของพรรคพัฒนาสังคมผู้ถูกร้องให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติม พร้อมเอกสารประกอบ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ความว่า

LIRT

เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ (ก่อนนายทะเบียนยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคพัฒนาสังคม) พรรคพัฒนาสังคมได้มีหนังสือถึงประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) เพื่อขอให้ ทบทวนกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาเห็นว่าพรรคพัฒนาสังคมไม่รายงานการดำเนินกิจการ ของพรรคการเมืองตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยพรรคพัฒนาสังคมได้ชี้แจงว่ามีความเข้าใจคลาดเคลื่อน และไม่มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติ ตามกฎหมายโดยให้เหตุผลว่า

“ตามที่พรรคพัฒนาสังคมได้รับทราบเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ นายทะเบียนพรรค การเมืองได้พิจารณาความผิดของพรรคพัฒนาสังคมตามมาตรา ๓๕ ซึ่งบัญญัติว่าให้หัวหน้าพรรค การเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความ เป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงสิ้นปีปฏิทิน พรรคพัฒนาสังคม ขอเรียนชี้แจงต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองด้วยความบริสุทธิ์ใจว่าพรรค พัฒนาสังคมไม่มีเจตนาที่จะละเว้นตามมาตรา ๓๕ เลย ด้วยความสัตย์จริงทุกประการ

พรรคพัฒนาสังคม ได้ตีความตามนัยมาตรา ๔๒ ว่า โดยให้ถือเอาวันเดือนปีที่พรรคพัฒนา สังคมได้รับหนังสือฉบับนี้เป็นวันเดือนปีที่เข้าดำรงตำแหน่ง จึงทำให้นับวันคลาดเคลื่อนไป อีกประการหนึ่ง ทางสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ มีได้ออกหนังสือแจ้งเตือนพรรคพัฒนาสังคมเลย พรรคพัฒนาสังคมเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยกลุ่มประชาชน จากหลากหลายอาชีพ บางครั้งยังไม่สันทัด กฎระเบียบ จึงอาจทำให้มีการผิดพลาดขึ้น โดยไม่มีเจตนา ที่จะหลีกเลี่ยงและอยู่ระหว่างการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพัฒนาสังคมได้จัดส่งผู้สมัคร รับเลือกตั้งในระบบบัญชีรายชื่อ และได้คะแนนเสียงอย่างท่วมท้นต้องออกเดินทางเผยแพร่นโยบาย ให้ประชาชนทราบจนได้คะแนนเสียงถึง ๔๕,๐๓๕ คะแนน ทั้งๆ ที่ในขณะนั้นพรรคพัฒนาสังคม มีสมาชิกเพียง ๑๕ คนเท่านั้น

ด้วยความเคารพต่อท่านนายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นอย่างสูง พรรคพัฒนาสังคมไม่เจตนา ที่จะละเลยข้อกฎหมายแม้แต่น้อย ถ้าพรรคพัฒนาสังคมได้ทราบมาก่อนจะปฏิบัติให้ถูกต้องทันที

ด้วยความเคารพต่อท่านนายทะเบียนพรรคการเมือง ขอได้โปรดกรุณาทบทวนการพิจารณาคำสั่ง ความผิดของพรรคพัฒนาสังคมใหม่อีกสักครั้ง เพื่อให้โอกาสพรรคพัฒนาสังคมได้นำนโยบายไปสู่ประชาชน ตามคำขวัญของพรรคพัฒนาสังคม คือ พัฒนาคน พัฒนาเมือง พัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อเป็นการปฏิรูป การเมืองอย่างแท้จริง”

และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญชี้แจงเพิ่มเติมคำสั่งวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ใจความว่า

ข้อ ๑ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ พรรคพัฒนาสังคมได้มีหนังสือถึงประธานกรรมการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) เพื่อขอให้ทบทุนการพิจารณาคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง กรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคม เนื่องจากไม่รายงานการดำเนินกิจการตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยพรรคพัฒนาสังคมได้ชี้แจงว่ามีความเข้าใจคลาดเคลื่อน และเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

ข้อ ๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารแนบท้ายคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวของผู้ถูกร้องตามที่ศาลรัฐธรรมนูญได้จัดส่งให้ผู้ร้องแล้วมีข้อสังเกต ดังนี้

(๑) แบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคพัฒนาสังคม (แบบ ท.พ. ๘) ที่ ๗ ๐๐๒๐/๔๔ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๔ ไม่มีการประทับตรารับเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเช่นเดียวกับหนังสือของพรรคพัฒนาสังคม ที่ พนส ๐๐๒๐/๔๔ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๔ หรือหลักฐานการรับหนังสือที่พนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ลงลายมือรับหนังสือของพรรคการเมืองต่างๆ ไว้แล้วเช่นเดียวกับหนังสือของพรรคพัฒนาสังคม ที่ พนส ๐๐๒๐/๔๔ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๔

(๒) หนังสือของพรรคพัฒนาสังคม ที่ พนส ๐๐๒๐/๔๔ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๔ มีจำนวน ๓ ฉบับ ซึ่งมีเลขที่เดียวกัน ลงวันที่เดียวกันแต่เป็นคนละเรื่องกัน

ข้อ ๓ หนังสือของพรรคพัฒนาสังคมที่มีถึงประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) ตามข้อ ๑ และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา พร้อมทั้งเอกสารแนบท้ายที่พรรคพัฒนาสังคมจัดส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตามข้อ ๒ มีข้อความขัดแย้งกันอย่างสิ้นเชิง

ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกนั่งพิจารณาฟังคำแถลงด้วยวาจาของคู่กรณี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๔ ผู้ร้องโดยนายธนพันธ์ ศรีสาคร แถลงว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบคำขอจัดพรรคพัฒนาสังคมแล้ว เห็นว่าถูกต้องครบถ้วน จึงรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคพัฒนาสังคมไว้ในทะเบียนพรรคการเมืองเลขที่ ๑๗/๒๕๔๓ ตั้งแต่วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๓ ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ พร้อมทั้งได้มีหนังสือแจ้งให้หัวหน้าพรรคพัฒนาสังคมทราบ เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๓ ต่อมาได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศที่ เล่ม ๑๑๗ ตอนพิเศษ ๑๐๖ ง เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๓ ตามเอกสารที่จะส่งให้ศาลต่อไป

LIRT

ในทางปฏิบัติเมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองตั้งแต่วันใดย่อมมีผลเป็นการก่อตั้งสิทธิและหน้าที่ของพรรคการเมืองในฐานะนิติบุคคลโดยสภาพในวันนั้นตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ทำให้พรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการให้เป็นไปตามนโยบาย ข้อบังคับพรรค และมติที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ในฐานะนิติบุคคลพรรคพัฒนาสังคมจึงมีสภาพเป็นนิติบุคคลที่สามารถดำเนินกิจการต่างๆ ได้ ตั้งแต่วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ ดังนั้น เมื่อนับวันจัดตั้งพรรคพัฒนาสังคมตั้งแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ จนถึงวันสิ้นปีปฏิทินรวมเป็น ๕๑ วัน พรรคพัฒนาสังคมย่อมไม่ได้รับการยกเว้นตามความในตอนท้ายของมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

เมื่อสิ้นเดือนมีนาคม ๒๕๕๔ นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ได้รับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคพัฒนาสังคม จึงมีเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคมเนื่องจากไม่รายงานการดำเนินกิจการพรรคการเมือง ซึ่งเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๓๕ ประกอบมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

เมื่อประมาณต้นเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔ นายชลัท ธนาสยากรณ์ ชื่อสกุลเดิม ม่วงมั่งมี หัวหน้าพรรคพัฒนาสังคม ได้ไปปรึกษานายกฤษฎา เอื้อวงศ์ ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ กรณีที่พรรคพัฒนาสังคมไม่ได้ส่งรายงานการดำเนินกิจการพรรคการเมืองให้นายทะเบียนภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔ และต่อมาหัวหน้าพรรคดังกล่าวได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ถึงประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) ขอให้ทบทวนการพิจารณาคำสั่งโดยชี้แจงว่าพรรคไม่มีเจตนาที่จะละเว้นตามมาตรา ๓๕ แต่ตีความตามในมาตรา ๔๒ ว่า ให้ถือเอาวันเดือนปีที่พรรคพัฒนาสังคมได้รับหนังสือฉบับนี้เป็นวันเดือนปีที่ให้ดำรงตำแหน่งซึ่งทำให้นับวันคลาดเคลื่อนไป ประกอบกับพรรคจัดตั้งขึ้นใหม่ยังไม่สันทัดกฎระเบียบจึงอาจทำให้มีการผิดพลาดขึ้นโดยไม่เจตนาที่จะหลีกเลี่ยง ถ้าพรรคพัฒนาสังคมได้ทราบก็จะปฏิบัติให้ถูกต้องทันที ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นคนละเรื่องกันไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะรับฟังได้ เนื่องจากมาตรา ๔๒ เป็นเรื่องการแจ้งให้พรรคพัฒนาสังคมแจ้งคณะกรรมการบริหารพรรคขึ้นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ในกรณีที่เข้าดำรงตำแหน่งกรรมการบริหาร

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๔ นายประพันธ์ ธนาสยามกรณ์ ผู้ได้รับเลือกตั้งหัวหน้าพรรคสังคมนิยม ได้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองโดยแจ้งว่าที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์ที่สำนักงานใหญ่ของพรรคสังคมนิยม ณ บ้านเลขที่ ๒๘/๑๐๐ หมู่ที่ ๕ ตำบลคูคต อำเภอลำลูก จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ ๑๒๑๓๐ โทรศัพท์ ๕๓๑-๘๓๕๕ โทรสาร ๕๓๑-๘๓๕๕ ซึ่งเลขที่เดียวกับสำนักงานใหญ่ของพรรคพัฒนาสังคม แต่นายทะเบียนไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคพัฒนา เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๔ เพราะได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่า การเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคไม่ครบตามข้อบังคับพรรค เอกสารจะส่งให้ศาลต่อไป

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า สำเนารายงานการประชุมการบริหารพรรคพัฒนาสังคม ครั้งที่ ๒/๒๕๔๔ วันพุธที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๔ ณ ที่ทำพรรคพัฒนาสังคม เริ่มประชุมเมื่อเวลา ๑๓.๐๐ น. และเลิกประชุมเมื่อเวลา ๑๕.๐๐ น. หัวหน้าพรรคพัฒนาสังคมได้เคยนำส่งนายทะเบียนโดยแนบเรื่องการขอจัดตั้งสาขาพรรคพัฒนาสังคมลำดับที่จังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ ๒ จังหวัดนนทบุรี และลำดับที่ ๓ จังหวัดนครราชสีมา แต่ต่อมาปรากฏสำเนารายงานการประชุมดังกล่าว เป็นเรื่องขอมติให้รับรองรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่เริ่มประชุมและเลิกประชุมในวันและเวลาเดียวกัน

นายชลัท ธนาสยามกรณ์ หัวหน้าพรรคพัฒนาสังคมผู้ถูกร้องแถลงว่า ผู้ถูกร้องมีสัญชาติและเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองชื่อพรรคพัฒนาสังคม ผู้ถูกร้องขอประทานกราบเรียนต่อศาลรัฐธรรมนูญขอชี้แจงคัดค้านในประเด็นที่นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคมตามความสัจจริงแล้ว พรรคพัฒนาสังคมได้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคพัฒนาสังคมในรอบปี ๒๕๔๓ ที่ผ่านมามีถูกต้องตามความเป็นจริงทุกประการตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบแล้วในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๔ ดังเอกสารที่แนบ และได้ยื่นให้ไปแล้ว จึงไม่มีเหตุให้ยุบพรรคพัฒนาสังคมตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เพราะฉะนั้นขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยขาดโดยให้ยกคำร้องนายทะเบียนพรรคการเมือง เพราะพรรคพัฒนาสังคมได้ดำเนินการตามมาตรา ๔ ครอบคลุม จึงไม่มีความผิดตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างพรรคพัฒนาสังคมจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตามมาตรา ๘ ได้ปฏิบัติตามที่ต้องตามกฎหมายรัฐธรรมนูญด้วยดีมาตลอด พรรคพัฒนาสังคมขอชี้แจงว่า ที่ผ่านมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้ปฏิบัติหน้าที่ผิดพลาดเลยละเว้นมาโดยตลอดโดยจะชี้ให้เห็นได้ว่า พรรคพัฒนาสังคมได้ยื่นเรื่องขอจัดตั้งพรรคพัฒนาสังคมต่อนายทะเบียนพรรคเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๓ นายทะเบียนไม่เคยมีหนังสือแจ้งเป็นลายลักษณ์

อักษรเลขว่าเอกสารต่างๆ นั้น มีปัญหาอะไร มีแต่พรรคพัฒนาสังคมเท่านั้นที่เป็นผู้คอยติดตามเรื่อง และต่อมาทราบว่าให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเครื่องหมายและตราขงที่ประทับ พรรคพัฒนาสังคมจึงมีหนังสือเชิญประชุมกรรมการบริหารพรรคในวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๓ เป็นการประชุมกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๕๓ ระเบียบวาระที่ ๑ และระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อพิจารณาและขอมติที่ประชุมตามเอกสารที่แนบมาด้วยแล้ว พรรคพัฒนาสังคมขอชี้แจงว่า ตามที่สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งได้จัดพิมพ์หนังสือคู่มือการปฏิบัติงานของพรรคการเมืองแจกให้กับพรรคการเมืองใหม่ทุกพรรคให้ทราบระเบียบนั้น พรรคพัฒนาสังคมได้อ่านและปฏิบัติตามแล้ว แต่มีข้อสงสัยในชั้นตอนที่ ๔ ซึ่งมีข้อความว่า นายทะเบียนพิจารณาตรวจสอบและสั่งการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕ ดังนี้ เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับพิจารณาตรวจสอบแล้ว อาจสั่งรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง สั่งไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง สั่งให้แก้ไขเอกสารหรือสั่งให้มีการทำความตกลงกันก่อนมีคำสั่งก็ได้ ดังจะกล่าวต่อไปนี้ ข้อ ๕.๑ สั่งรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ข้อ ๕.๑.๑ มาตรา ๑๕ วรรคสอง กำหนดว่าในกรณีที่นายทะเบียนได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าถูกต้องครบถ้วน ให้นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง และแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง แต่พรรคพัฒนาสังคมอยู่ในชั้นตอนที่ ๕.๓ สั่งให้มีการแก้ไขเอกสารแล้วมีคำสั่งตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง กำหนดว่าในกรณีที่นายทะเบียนพรรคตรวจสอบแล้วเห็นว่าเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๕ (๓) มีรายการไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๓ หรือมีข้อความไม่ชัดเจนหรือบกพร่อง นายทะเบียนต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อดำเนินการแก้ไขภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือจากนายทะเบียน มาตรา ๑๕ วรรคสอง กำหนดว่า เมื่อผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองได้แก้ไขเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้ถูกต้องและครบถ้วนภายในกำหนดตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเอกสารดังกล่าว จากนั้นจึงจะเข้าสู่กระบวนการรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น พรรคพัฒนาสังคมขอชี้แจงว่า การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อพรรคพัฒนาสังคมตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมืองเลขที่ ๑๓/๒๕๕๓ ตั้งแต่วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ นั้น เป็นการขัดกับกฎหมายมาตรา ๑๕ วรรคสอง อย่างเห็นได้ชัดเจน เพื่อหลีกเลี่ยงการนับวันเวลาที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดความเป็นจริงแล้วนายทะเบียนพรรคการเมือง ได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อพรรคพัฒนาสังคมตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มิใช่ตามมาตรา ๑๔ เพราะพรรคพัฒนาส์
ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองได้มีการแก้ไขเอกสารขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้ถูกต้องและครบถ้วนกา
กำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจดทะเบียนพรรคการเมืองและ
เป็นหนังสือขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับเอกสารดังกล่าว จากนั้นจะ
กระบวนการรับจดทะเบียนการจดทะเบียนพรรคการเมืองดังกล่าวไว้ข้างต้น พรรคพัฒนาส์คมขอชี้แจง
นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจดทะเบียนพรรคการเมืองชื่อพรรคพัฒนาส์คมตามมาตรา
ตั้งแต่วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ แล้วนั้น พรรคพัฒนาส์คมได้ทราบการรับจดทะเบียนการจดทะเบียน
พัฒนาส์คม เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ พรรคพัฒนาส์คมจึงเข้าสู่กระบวนการรับจดทะเบียน
การจดทะเบียนพรรคการเมืองที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น เมื่อนับตั้งแต่วันที่รับทราบคือวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕
จนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน พรรคพัฒนาส์คมเข้าสู่กระบวนการรับจดทะเบียนการจดทะเบียนพรรคการเมืองได้
๘๕ วันเท่านั้น ตามเอกสารหลักฐานที่ได้แนบมาด้วยแล้วนั้น จะมองเห็นว่านายทะเบียนพรรคการเมือง
ได้ปฏิบัติหน้าที่ผิดพลาดมาตั้งแต่ต้น แม้แต่การประกาศรับจดทะเบียนการจดทะเบียนพรรคพัฒนาส์คม
มาตรา ๑๔ มาอ้าง ตามความเป็นจริงแล้วมาตรา ๑๕ วรรคสอง กำหนดว่า ในกรณีที่นายทะเบียน
ได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าถูกต้องและครบถ้วนให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจดทะเบียนพรรคการเมืองและ
เป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง
แต่พรรคพัฒนาส์คมมีการแก้ไขเอกสาร จึงควรเข้าสู่มาตรา ๑๕ วรรคสอง จึงจะถูกต้อง พรรคพัฒนาส์
คมขอชี้แจงว่า พรรคพัฒนาส์คมสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบของพรรคพัฒนาส์คมเป็นอย่างยิ่ง
ได้ปฏิบัติตามมาตรา ๓๕ อย่างเคร่งครัด จึงได้จัดทำแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง
และยื่นให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ตามหนังสือที่ พ
๐๐๒๐/๒๕๕๕ ตามแบบ ท.พ. ๘ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ลงทะเบียนเลข
เลขที่ ๕๕๓๒ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๕.๐๐ น. ดังเอกสารที่แนบมาแล้วนั้น
เอกสารที่ผู้ร้องส่งมาเพิ่มเติมนั้น พรรคพัฒนาส์คมขอชี้แจงว่าเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕
หัวหน้าพรรคพัฒนาส์คม ได้รับแจ้งทางโทรศัพท์จากเพื่อนพรรคการเมืองด้วยกันว่า พรรคพัฒนาส์
ถูกนายทะเบียนพรรคการเมืองสั่งยุบพรรค ด้วยความวิตกกังวล เพราะเข้าใจว่าพรรคพัฒนาส์
ได้ดำเนินการตามมาตรา ๓๕ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงได้ไปพบและสอบถามนายธนิศร์ ศรีประ
ผู้อำนวยการฝ่ายกิจการพรรคการเมือง แต่ก็ไม่ได้รับความกระจ่างชัดเท่าที่ควร จึงได้เข้าพบผู้อำนวยการ
หลายท่านที่คิดว่าเป็นผู้ที่รับผิดชอบ แต่ก็ไม่ได้รับความกระจ่างชัด จึงได้เข้าพบผู้อำนวยการ นายธี
ศรีประเทศ อีกครั้ง และได้รับคำแนะนำจาก นายธนิศร์ ศรีประเทศ ว่า ควรจะทำเป็นหนังสือถึงประ

กรรมการการเลือกตั้งให้ทบพวนการพิจารณาคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคม ผู้ร้องจึงทำหนังสือส่งไปดังกล่าว แต่เมื่อได้ตรวจสอบเอกสารที่ทำการพรรคอย่างละเอียดแล้วจึงพบว่าพรรคพัฒนาสังคมได้จัดทำแบบรายงานการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองและมีการประทับตราลงทะเบียนรับเรื่องเลขที่รับเป็นที่ถูกต้องครบถ้วนทุกอย่าง จึงได้ไปขอพบประธานกรรมการการเลือกตั้ง นายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อชี้แจงตามความเป็นจริง แต่ไม่ได้พบ สาเหตุที่ผู้ร้องไม่ได้นำเอกสารที่ประทับลงทะเบียนรับเรื่องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาในครั้งแรกนั้น ผู้ร้องเห็นว่า การจัดถ่ายสำเนาเอกสารส่งไปให้จำนวนมากๆ นั้น ตัวอักษรหนังสือจะไม่ชัดเจน ผู้ร้องจึงเก็บไว้เป็นหลักฐานในสำเนาคำร้อง ถ้าศาลรัฐธรรมนูญมีความประสงค์ที่จะตรวจสอบผู้ร้องก็ยินดีให้ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้องนายทะเบียนพรรคการเมืองเพราะพรรคพัฒนาสังคมได้ดำเนินการตามมาตรา ๓๕ ครบถ้วน จึงไม่มีความผิดตามผู้ร้องกล่าวอ้าง

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาข้ออ้างของผู้ร้องและคำคัดค้านของผู้ร้อง ตลอดจนออกนั่งพิจารณาฟังคำชี้แจงด้วยวาจาของทั้งสองฝ่าย และประชุมปรึกษาแล้ว ได้ลงมติในประเด็นว่า พรรคพัฒนาสังคมได้ยื่นแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ หรือไม่ และกรณีมีเหตุให้ยุบพรรคพัฒนาสังคม หรือไม่ ปรากฏผลดังนี้

- ให้ยุบพรรคพัฒนาสังคม เนื่องจากพรรคพัฒนาสังคมเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งครบกำหนดเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน (พ.ศ. ๒๕๕๓) จึงมีหน้าที่ต้องยื่นรายงานการดำเนินกิจการของพรรคภายในเดือนมีนาคม แต่พรรคพัฒนาสังคมมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามนัยมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ศาลรัฐธรรมนูญจึงสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคมได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จำนวน ๑๓ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจุมพล ณ สงขลา พลโท จุล อติเรก นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระภู่น นายศักดิ์ เตชะชาณ นายสุจิต บุญบงการ นายสุจินดา ยงสุนทร นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอมร รักษาสัตย์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง

- ยกคำร้อง จำนวน ๑ คน คือ นายอิสสระ นิตินันท์ประกาศ โดยมีเหตุผลว่า กรณีนี้ ผู้ร้องต่อสู้ว่าพรรคพัฒนาสังคมได้ยื่นแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว จึงเป็นกรณีที่มีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องวินิจฉัยชี้ขาดข้อโต้แย้งนั้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ได้เสนอปัญหาดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อวินิจฉัยชี้ขาด จึงเป็นการขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) ให้ยกคำร้อง

ผู้ทำคำวินิจฉัยได้ออกเสียงลงมติเป็นฝ่ายข้างมากจึงทำคำวินิจฉัยดังต่อไปนี้

คดีนี้ในชั้นที่ศาลรัฐธรรมนูญออกนั่งฟังคำชี้แจงด้วยวาจาของทั้งสองฝ่าย นายชลัท ธนาสยาม หัวหน้าพรรคพัฒนาสังคมได้ชี้แจงตอบคำถามของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญว่าผู้ถูกร้องยกประเด็น การนับระยะเวลานับแต่ได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคพัฒนาสังคมจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน ตามมาตรา ๖๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่ครบกำหนดเก้าสิบวันขึ้นอ้างในวันชี้แจงด้วยวาจาศาลรัฐธรรมนูญ ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในสำนักกิจการพรรคการเมือง มีความบกพร่อง ไม่รอบคอบเท่านั้น แต่ไม่ตั้งใจที่จะยกประเด็นที่ว่า พรรคพัฒนาสังคมไม่มีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา และแจ้งค่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายในกำหนด เวลาตามมาตรา ๖๖ เพราะพรรคพัฒนาสังคมได้จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทินขึ้นต่อสู้อันชั้นศาลรัฐธรรมนูญ แต่ผู้ถูกร้องขอยืนยันว่า ได้ยื่นรายงานการดำเนินงานของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งนายทะเบียนทราบแล้วภายในเดือนมีนาคมของปี ๒๕๕๓ ตามมาตรา ๖๖ เท่านั้น ดังนั้น ในชั้น จึงมีปัญหาคือศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยแต่เพียงว่า พรรคพัฒนาสังคมได้ยื่นรายงานการดำเนินงานของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียน พรรคการเมืองกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๓ ตามมาตรา ๖๖ หรือไม่ และมีเหตุให้ยุบพรรคพัฒนาสังคม ได้หรือไม่

พิจารณาแล้ว มาตรา ๖๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งนายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน”

บทบัญญัติดังกล่าว อยู่ในส่วนที่ ๑ ว่าด้วยการดำเนินการในทางการเมือง การที่พรรคการเมืองใดจะมีหน้าที่ดำเนินการในทางการเมืองตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น มีหน้าที่ต้องจัด

รายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ เพื่อประกาศต่อสาธารณชน ตามที่มาตรา ๓๕ บัญญัติไว้ พรรคการเมืองนั้นจะต้องมีสถานะเป็นนิติบุคคลก่อนจึงมีสิทธิและหน้าที่ในการดำเนินกิจการในทางการเมืองดังกล่าว ตามกฎหมายต่อไป

มาตรา ๑๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่า “ให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วเป็นนิติบุคคล” ปัญหาต่อไปจึงมีว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จะถือว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนพรรคการเมืองตั้งแต่เมื่อใด

เห็นว่า บทบัญญัติในมาตรา ๑๓ มีนัยสำคัญว่ากรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดให้ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมือง ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง พร้อมเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดว่า คำขอจัดตั้งพรรคการเมืองต้องเป็นไปตามแบบที่นายทะเบียนกำหนด

บทบัญญัติในมาตรา ๑๕ มีนัยสำคัญว่า เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วให้นายทะเบียนตรวจสอบตามรายการที่ถูกกฎหมายกำหนดไว้ ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้ว เห็นว่า คำขอมีรายการถูกต้องและครบถ้วน ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง

ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่า คำขอจัดตั้งพรรคการเมืองมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือจำนวนของผู้จัดตั้งพรรคการเมืองและข้อบกพร่องในเรื่องอื่นๆ ตามที่ถูกกฎหมายกำหนดไว้ นายทะเบียนก็มีอำนาจสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง

บทบัญญัติในมาตรา ๑๕ มีนัยสำคัญว่า ในกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า เอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ถูกต้องบางประการหรือมีข้อความไม่ชัดเจนหรือบกพร่องบางประการ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับหนังสือแจ้งจากนายทะเบียน

เมื่อผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองได้แก้ไขเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นที่ถูกต้องและครบถ้วนภายในกำหนดเวลาข้างต้นแล้ว ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับเอกสารดังกล่าว

ถ้าผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ดำเนินการแก้ไขเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองดังกล่าวหรือดำเนินการแก้ไขยังไม่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับวันที่สั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจนายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจเอกสารคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองและเอกสารที่เกี่ยวข้องในเรื่องอื่นๆ ที่กฎหมายระบุให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองต้องยื่นมาพร้อมคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง ในกรณีที่เอกสารบางรายการไม่ถูกต้องไม่ชัดเจน นายทะเบียนพรรคการเมืองก็มีอำนาจสั่งให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองแก้ไขได้ ถ้านายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า เอกสารมีรายการถูกต้องหรือผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองได้แก้ไขเอกสารที่ไม่ถูกต้องตามหนังสือแจ้งของนายทะเบียนแล้ว กฎหมายก็บัญญัติให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองโดยกำหนดระยะเวลาให้นายทะเบียนแจ้งให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบต่อไปและยังมีมาตราบัญญัติว่า ถ้าผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง นายทะเบียนตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ดังกล่าวข้างต้น ก็มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้วินิจฉัยชี้ขาดภายในสิบห้าวันนับแต่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองจากนายทะเบียน

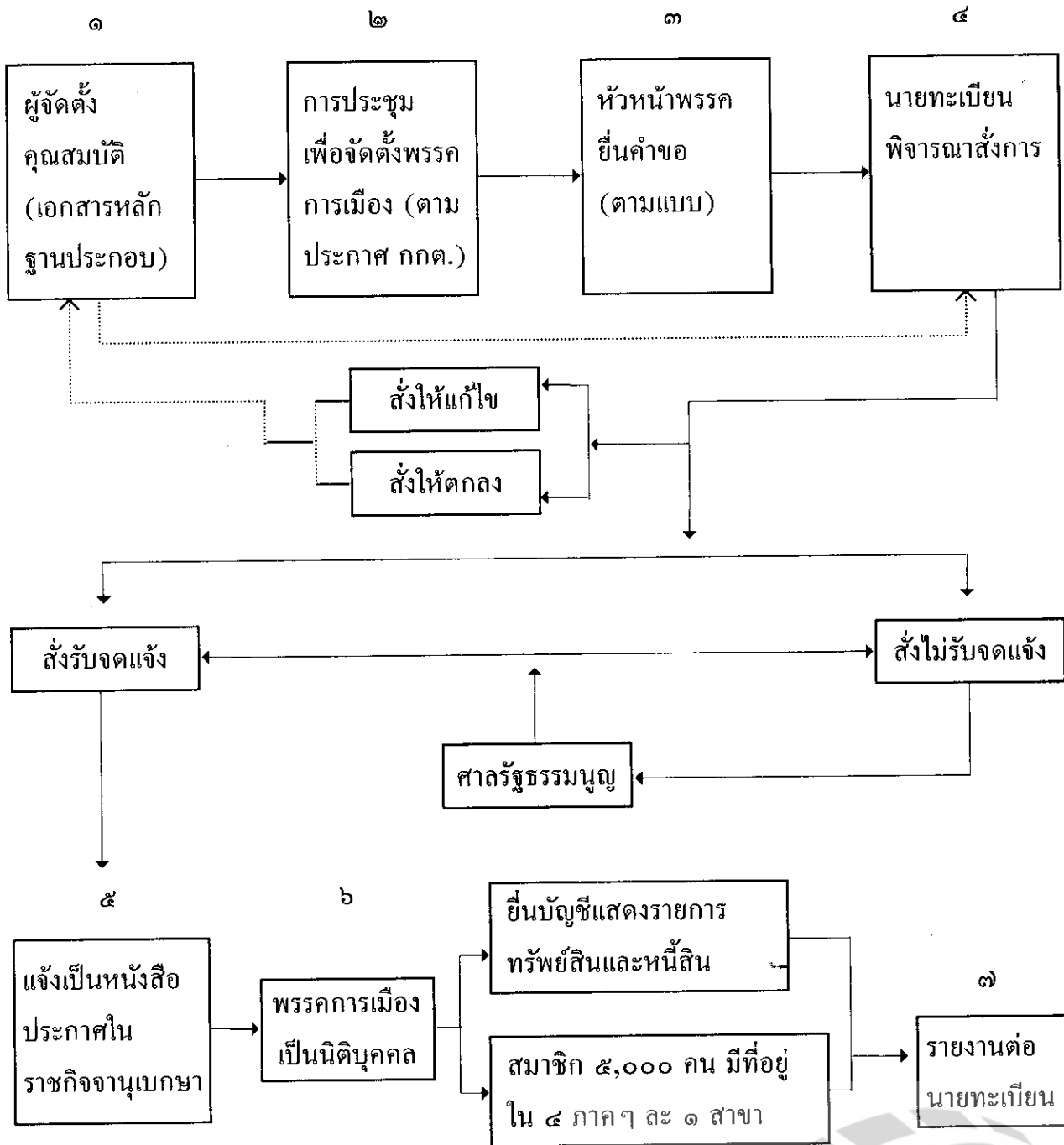
เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดแล้ว ให้นายทะเบียนปฏิบัติตาม

ส่วนบทบัญญัติมาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขใบปะต้นที่ชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองตามที่ปรากฏในเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมือง หรือชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองตามที่ปรากฏในเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมือง หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ในวันเดียวกัน โดยมาตรา ๑๔ (๕) ได้บัญญัติเป็นบทบังคับกับชื่อพรรคการเมืองและภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองต้องไม่ซ้ำหรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอ หรือชื่อพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียนได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ก่อนแล้ว โดยกฎหมายได้บัญญัติกำหนดกระบวนการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยกำหนดให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองไปความตกลงกัน ซึ่งไม่เกี่ยวกับประเด็นที่จะวินิจฉัยในคดีนี้

การจัดตั้งพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ ดังปรากฏในร่างแสดงกระบวนการขอจัดตั้งพรรคการเมืองในหนังสือคู่มือการปฏิบัติงานของพรรคการเมือง ซึ่งเป็นเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

LIRT

ตามผังแสดงกระบวนการจัดตั้งพรรคการเมืองดังกล่าวได้แบ่งขั้นตอนหลักๆ ออกเป็น ๗ ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ ๑ คุณสมบัติของผู้รวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘

ขั้นตอนที่ ๒ การประชุมจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๙ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ขั้นตอนที่ ๓ หัวหน้าพรรคยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองและเอกสารที่ต้องยื่นพร้อมกันกับจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๓

ขั้นตอนที่ ๔ นายทะเบียนพิจารณาตรวจสอบและสั่งการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๔

ขั้นตอนที่ ๕ การรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๘ และการโต้แย้งที่ไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองมียื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้วินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๑๗

ขั้นตอนที่ ๖ พรรคการเมืองที่ได้รับจดทะเบียนการตั้งแล้วมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามมาตรา ซึ่งมีเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดให้พรรคการเมืองดำเนินการหลังจากได้รับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๒ และมาตราอื่น ๆ อีกหลายมาตรา

ขั้นตอนที่ ๗ เมื่อพรรคการเมืองดำเนินการตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดแล้ว ให้รายงานนายทะเบียนพรรคการเมืองต่อไป และมีหน้าที่ดำเนินกิจการพรรคการเมือง กิจการทางการเงิน การบริจาค ตลอดจนการขอรับสนับสนุนทางการเงินหรือประโยชน์อย่างอื่นแก่พรรคการเมืองโดยรัฐ รวมถึงหน้าที่ภารกิจที่จะต้องดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด เช่น กรรมการบริหารพรรคมีอำนาจหาอย่างไร อำนาจหน้าที่ของหัวหน้าพรรค ประธานกรรมการสาขาพรรคมีหน้าที่อย่างไร

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ากฎหมายได้บัญญัติเกี่ยวกับการที่นายทะเบียนมีคำสั่งรับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมืองหรือมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมืองไว้กรณีหนึ่งและกำหนดระยะเวลาให้นายทะเบียนแจ้งให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบไว้กรณีหนึ่ง โดยไม่มีบทบัญญัติให้ถือว่าสิทธิบุคคลของพรรคการเมืองเริ่มตั้งแต่วันที่ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบการรับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมืองของนายทะเบียนพรรคการเมือง แต่ข้อเท็จจริงในคดีนี้รับฟังตามที่ผู้ร้องและผู้ถูกร้องรับกันได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีคำสั่งรับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมืองชื่อพรรคพัฒนาสั่งไว้แล้ว ตามทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๑๗/๒๕๕๓ ตั้งแต่วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ กรณีจึงมีปัญหาที่จะต้องพิจารณาว่าพรรคพัฒนาสั่งคมทราบคำสั่งรับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมืองตั้งแต่เมื่อตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง ข้อเท็จจริงเป็นอันยุติฟังได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียน

การจัดตั้งพรรคพัฒนาสังคม ตั้งแต่วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ พรรคพัฒนาสังคมจึงมีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมีสิทธิ และหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ตั้งแต่วันดังกล่าวเป็นต้นไป ดังนั้น การนับระยะเวลาตามมาตรา ๓๕ จึงต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ จนถึงวันสิ้นปี ปฏิทินได้ ๕๑ วัน มิใช่เริ่มนับตั้งแต่วันที่พรรคพัฒนาสังคมทราบคำสั่งรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง คือตั้งแต่วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ ดังที่ผู้ถูกร้องอ้าง ดังนั้น พรรคพัฒนาสังคมจึงต้องเสนอรายงาน การดำเนินกิจการพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามแบบที่นายทะเบียนพรรคการเมือง กำหนดภายในเดือนมีนาคมของปี ๒๕๕๔ ตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

ปัญหาต่อไปมีว่า พรรคพัฒนาสังคมได้ปฏิบัติตามมาตรา ๓๕ ดังกล่าวแล้วหรือไม่ ปัญหานี้ พรรคพัฒนาสังคมผู้ถูกร้องได้ยื่นคำคัดค้านคำร้องของผู้ร้องและชี้แจงด้วยวาจาต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคพัฒนาสังคมได้ยื่นเอกสารดังกล่าวต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ โดยยื่นตามเอกสารนำส่งของพรรคพัฒนาสังคม ที่ พนส ๐๐๒๐/๕๔ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ ถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังปรากฏตามรอยตราประทับแสดงการรับเอกสารของสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้ง เลขที่รับ ๕๕๓๒ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๕.๐๐ น. ที่ประทับ อยู่บนเอกสารนำส่งดังกล่าวและเอกสารรายงานการดำเนินการของพรรคพัฒนาสังคมตรงกัน ในปัญหาข้อนี้ นายชนพันธ์ ศรีสาคร ตัวแทนผู้ร้องชี้แจงด้วยวาจาว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่เคยได้รับรายงานการดำเนินการของพรรคพัฒนาสังคมในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ ตามรอย ตราประทับที่ปรากฏในเอกสาร เห็นว่า หนังสือนำส่งเอกสารของพรรคพัฒนาสังคม ที่ พนส ๐๐๒๐/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ เป็นหนังสือถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่องส่งทะเบียนสมาชิก พรรคการเมืองโดยระบุสิ่งที่ส่งมาด้วยในเอกสารว่า

๑. รายงานการประชุมกรรมการบริหารพรรค
๒. แผ่น Disket รายชื่อพรรคพัฒนาสังคม จำนวน ๖ แผ่น
๓. ทะเบียนสมาชิกพรรคพัฒนาสังคม (ท.พ. ๔) แยกตามรายละเอียดดังนี้

๓.๑ สมาชิกภาคเหนือ	จำนวน ๑๖๒ คน
๓.๒ สมาชิกภาคกลาง	จำนวน ๔,๖๕๑ คน
๓.๓ สมาชิกภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จำนวน ๓๘๗ คน
๓.๔ สมาชิกภาคใต้	จำนวน ๑๐ คน
รวมทั้งสิ้นจำนวน	๕,๒๐๐ คน

LIRT

สิ่งที่ส่งมาด้วยตามเอกสารดังกล่าว ไม่ปรากฏว่ามีเอกสารรายงานการดำเนินกิจการของพัฒนาสังคมที่ต้องแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง หากเป็นความจริงตามคำชี้แจงด้วยวาจาของผู้ร้อง สิ่งที่ส่งมาด้วยในเอกสารลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ดังกล่าวก็น่าจะปรากฏว่ามีเอกสารรายงานการดำเนินกิจการของพรรคพัฒนาสังคมในสิ่งที่ส่งมาด้วย เมื่อไม่ปรากฏรายการดังกล่าวในแฟ้ม นำส่ง คำชี้แจงด้วยวาจาของนายชลัท ธนาสยามกรณ์ จึงเป็นคำชี้แจงลอยๆ ไม่มีเอกสารสนับสนุน

นอกจากนี้ เอกสารลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นเอกสารที่ผู้ร้องทำขึ้นก่อนได้นำส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองแจ้งต่อผู้ร้องภายในเดือนมีนาคมแล้ว ยังมีข้อขัดแย้งกับหนังสือของพรรคพัฒนาสังคม ที่ พนส ๐๒๘/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ที่พรรคพัฒนาสังคมโดยนายชลัท ธนาสยามกรณ์ มีถึงประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ทบวงการพิจารณาถึงความผิดของพรรคพัฒนาสังคมใหม่อีกครั้ง โดยอ้าง “พรรคพัฒนาสังคมได้ตีความตาม นัยมาตรา ๔๒ ว่า โดยให้ถือเอาวันเดือนปีที่พรรคพัฒนาสังคม หนังสือฉบับนี้เป็นวันเดือนปีที่เข้าดำรงตำแหน่ง จึงทำให้นับวันคลาดเคลื่อนไป อีกประการหนึ่ง สำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติมิได้ออกหนังสือแจ้งเตือนพรรคพัฒนาสังคม พรรคพัฒนาสังคมเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยกลุ่มประจักษ์จากหลากหลายอาชีพ บางครั้งยังไม่ทันที่จัดระเบียบจึงอาจทำให้มีการผิดพลาดขึ้นโดยไม่มีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยง และอยู่ระหว่างการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพัฒนาสังคมได้จัดส่งผู้สมัครเลือกตั้งในระบบบัญชีรายชื่อ และได้คะแนนเสียงอย่างท่วมท้นต้องออกเดินทางเผยแพร่โน้มน้าวประชาชนทราบจนได้คะแนนเสียงถึง ๔๕,๐๓๕ คะแนน ทั้งๆ ที่ในขณะนั้นพรรคพัฒนาสังคมมีสมาชิกเพียง ๑๕ คนเท่านั้น

ด้วยความเคารพต่อท่านนายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นอย่างสูง พรรคพัฒนาสังคมไม่มีเจตนาที่จะละเลยข้อกำหนดแม้แต่น้อย ถ้าพรรคพัฒนาสังคมได้ทราบมาก่อนจะปฏิบัติให้ถูกต้องที่อันเป็นเหตุผลที่ยกขึ้นกล่าวอ้างภายหลังยอมรับว่าได้มีการผิดพลาดเกิดขึ้นโดยไม่มีเจตนาหลีกเลี่ยง มาตรา ๓๕ โดยมีได้ยืนยันว่า พรรคพัฒนาสังคมได้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองแจ้งต่อนายทะเบียนและได้นำส่งนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้วตามหนังสือนำส่งที่ พนส ๐๐๒๐/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นเอกสารที่ผู้ร้องอ้างว่าเป็นหนังสือนำส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่ได้ทำขึ้นก่อน ดังนั้น ข้ออ้างของผู้ร้องในชั้นชี้แจงด้วยวาจาว่าพรรคพัฒนาสังคมได้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการพรรคการเมืองแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นคำกล่าวอ้างลอยๆ ไม่มีพยานเอกสารสนับสนุน ข้อเท็จจริงฟังไม่

พรรคพัฒนาสังคมได้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการพรรคการเมืองแจ้งต่อนายทะเบียนแล้ว ตามบทบัญญัติ
ในมาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณี
ดังกล่าวจึงต้องด้วยมาตรา ๖๒ (๕) เป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคมได้
ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพัฒนาสังคม

นายปรีชา เถลิมาณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ